

Харченко Ю. В.

*Начальник відділу розшуку
транспортних засобів
Департаменту міжнародного
поліцейського співробітництва НПУ*

Мазепа С. О.

*к.ю.н., доцент кафедри кримінального права і
процесу, та проваохоронної діяльності
Західноукраїнського національного
університету*

ДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА ЄВРОПОЛУ

Високий рівень публічної безпеки та низький рівень злочинності є важливими цінностями Європейського Союзу та суттєвими факторами високого рівня життя громадян країн Співтовариства.

Керівництвом Європейського Союзу було докладено значних зусиль для удосконалення наднаціональних інститутів у відповідності із сучасними вимогами та новими викликами, що поставали у секторі безпеки та протидії злочинності на транснаціональному рівні.

Такими викликами зокрема ставали інтеграція нових членів ЄС, хвилі нелегальної міграції до країн ЄС, які породжували сплески етнічної злочинності, фактична відсутність внутрішніх кордонів, як перепон для злочинності тощо.

У відповідь на це Європейський Союз розвивав потужні дієві інститути та механізми протидії злочинності та захисту публічної безпеки на наднаціональному рівні, як то Євроюст, Європол, Фронтекс, та такі інструменти як Європейський ордер на арешт, систему оцінки ризиків щодо тяжких злочинів та організованої злочинності Європолу (SOCTA), мережу міждержавної комунікації поліції країн-членів Шенгенської зони (SIS-Schengen Information System), проводилася робота із гармонізації національних законодавств країн ЄС у сфері правоохоронної діяльності та кримінальної юстиції.

Наразі зупинимося на Європолі – відомстві з протидії транснаціональній організованій злочинності у ЄС та країнах-партнерах. До ключових функцій Агенції також відноситься оцінка можливих загроз із метою попередження міжнародної організованої злочинності, а також для координації операцій компетентних органів держав-членів та третіх країн. Система безпеки ЄС постійно вдосконалюється, на що вказує на еволюцію правового статусу Європолу. Це дає змогу використовувати оперативні повноваження, уніфікувати методи навчання, налагодити передові організаційні форми

співробітництва та удосконалити канали обміну інформацією. Європол є одним з перших спільних поліцейських органів Європейського Союзу. Конвенція про його заснування була ратифікована всіма державами-учасниками та набрала законної сили тільки у 1998 р., фактично він почав діяльність ще у 1991 р., коли з метою боротьби з міжнародним обігом наркотиків та організованою злочинністю було утворено Центральне європейське бюро розслідувань. Задля посилення співпраці між державами-учасниками Євросоюзу в сфері попередження та боротьби з тероризмом, організованою злочинністю та іншими тяжкими формами злочинності у квітні 2009 р. Рада ЄС ухвалила рішення про заснування Європейського поліцейського офісу, на підставі якого з 1 січня 2010 р. Європол діє як повноцінне агентство Європейського Союзу [1].

До функцій Європолу з 2010 р. належить боротьба з організованою злочинністю, торгівлею людьми, з незаконним обігом наркотиків, а також дитячою порнографією, нелегальною міграцією, тероризмом, підробкою та відмиванням грошей. До основних функцій Європейського поліцейського відомства з 2010 р. належать збір, аналіз, обробка та обмін інформацією; інформування держав-учасниць про зв'язки між кримінальними злочинами, які їх стосуються; допомога державам у розслідуванні злочинів та надання їм довідкової та аналітичної інформації; підготовка стратегічних звітів та проведення аналізу злочинності.

11 травня 2016 р. Європейський парламент проголосував за розширені повноваження Європолу, надавши йому повноваження боротьби з тероризмом, кіберзлочинністю та іншими серйозними та організованими формами злочинності. Після набуття чинності нових норм, з 1 травня 2017 р. Європол функціонує як Агентство Європейського Союзу зі співробітництва у правоохоронній сфері, підтримуючи співпрацю між правоохоронними органами країн ЄС і не тільки [1].

Україна в рамках політики Європейської інтеграції взяла на себе серед іншого зобов'язання щодо впровадження в себе сучасних механізмів міжнародного правоохоронного співробітництва як то запровадження в широку практичну діяльність інструментів Інтерполу, розбудову співробітництва з Європейським поліцейським офісом – Європол.

Угода між Україною та Європолом про стратегічне співробітництво була підписана 4 грудня 2009 р. у Києві під час саміту Україна-ЄС. У 2010 р. в Україні був створений Національний контактний пункт Європолу. 14 грудня 2016 р. між Україною та Європолом була підписана Угода про оперативне та стратегічне співробітництво, яка набрала чинності 12 липня 2017 р. та припинила дію попередньої угоди від 2009 р. Оновлена угода націлена на встановлення відносин співробітництва між Україною та Європолом з метою підтримки України та держав-членів Європейського Союзу в запобіганні і боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом та іншими формами міжнародної злочинності, зокрема шляхом обміну інформацією між Україною та Європолом.

Водночас ст. 4 Угоди визначає, що крім обміну інформацією, співробітництво може включати, відповідно до визначених рішенням Ради Європолу завдань Європолу, обмін спеціальними знаннями, загальними зведеннями, результатами стратегічного аналізу, інформацією щодо процедур кримінальних розслідувань, інформацією про методи запобігання злочинності, участь у навчальних заходах, а також надання консультацій та підтримки в окремих кримінальних розслідуваннях. Тобто у рамках угоди українські поліцейські отримали можливість брати участь у спільних поліцейських заходах з колегами з Євросоюзу, обмінюватися стратегічною та оперативною інформацією і аналізувати її, встановлювати місцеперебування злочинців, які перебувають у розшуку, створювати міжнародні слідчі групи та брати участь у таких групах [2].

Угода між Україною та Європолем про стратегічне співробітництво була підписана 4 грудня 2009 р. у Києві під час саміту Україна-ЄС. У 2010 р. в Україні був створений Національний контактний пункт Європолу. 14 грудня 2016 р. між Україною та Європолем була підписана Угода про оперативне та стратегічне співробітництво, яка набрала чинності 12 липня 2017 р. та припинила дію попередньої угоди від 2009 р. Оновлена угода націлена на встановлення відносин співробітництва між Україною та Європолем з метою підтримки України та держав-членів Європейського Союзу в запобіганні і боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом та іншими формами міжнародної злочинності, зокрема шляхом обміну інформацією між Україною та Європолем.

До недоліків взаємодії правоохоронних органів України із Європолем можна віднести наступне:

1. Україна як третя країна формально не ініціює проведення міжнародних операцій під егідою Європолу, хоча фактично, інформація надана Українською стороною може стати базою для міжнародного аналітичного проєкту або поліцейської операції.

2. Переїняття передового європейського досвіду або моделей роботи правоохоронних органів, перехід на нові правила, вимоги, стандарти для України як правило потребує значного суттєвих фінансових витрат, а також стратегічних та всеохоплюючих обсягів діяльності.

В умовах, в яких Україна опинилася з 2014 року, маємо констатувати, поліцейська реформа виявилася непростою та, напевно, незавершеною. На це вплинуло багато чинників як то економічного, політичного, інституційного, соціально-культурного характеру.

Резюмуючи хочеться таки зупинитися на здобутках України:

1. Україні вдалося імплементувати значну кількість запропонованих інструментів міжнародного правоохоронного співробітництва, впровадження інших триває.

2. Разом із реформою поліції секторально впроваджуються сучасні удосконалені механізми роботи правоохоронців за окремими напрямками.

3. Іноземні партнери надають міжнародну технічну допомогу українським правоохоронним органам у проведенні окремих реформ, покращенні матеріального забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Право Європейського Союзу (в питаннях і відповідях) : навч.-довідк. посіб. / Т.В. Комарова та ін. ; за заг. ред. І.В. Яковюка. Харків : Право, 2019. 178 с.*
2. *Report on the draft Council implementing decision approving the conclusion by the European Police Office (Europol) of the Agreement on Operational and Strategic Cooperation between Ukraine and Europol. URL: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2016-0342_PL.html*
3. *Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16*

УДК 343

Шармар О. М.

*к. ю. н., доцент кафедри
кримінального права
Національної академії
внутрішніх справ*

Мазепа С. О.

*к.ю.н., доцент кафедри
кримінального права та процесу і
провахохоронної діяльності
Західноукраїнського національного
університету*

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ НОРМ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ТА ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

Український кримінальний закон не передбачає кримінальної відповідальності за злочини проти людяності та за воєнні злочини, які є порушенням звичаєвого, а не договірною міжнародного гуманітарного права [1]. Для усунення цих прогалин 27.12.2019 р. у Верховній Раді України було зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації норм міжнародного кримінального та гуманітарного права» №2689 (далі – Проект) [2]. Проект спрямований на забезпечення повноти імплементації положень міжнародного кримінального і гуманітарного права щодо кримінально-правового